

רע"פ 4550/17 - ירון נאור נגד עיריית הרצליה, ועדה מקומית בעיריית הרצליה

בית המשפט העליון

רע"פ 4550/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

ירון נאור

נגד

המשיבים:

1. עיריית הרצליה
2. ועדה מקומית בעיריית הרצליה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, בעפ"א 10799-09-16, מיום 26.4.2017, שניתן על ידי כב' השופטת עמיתה מ' סוקולוב

בשם המבקש:

עו"ד דקל-דוד עוזר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת עמיתה מ' סוקולוב), בעפ"א 10799-09-16, מיום 26.4.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום (עניינים מקומיים) הרצליה (להלן: בית המשפט לעניינים מקומיים), בעמ"ק 549/14, שניתן על ידי כב' השופט א' סלע ביום 30.5.2016, ועל גזר הדין, מיום 4.7.2016.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, המייחס לו ביצוע עבודות בניה בסטייה מהיתר, לפי סעיפים 145, 204(ב) ו-208(א) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.

מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 12.9.2010 העניקה הוועדה המקומית לתכנון ובניה הרצליה (להלן: הוועדה עמוד 1

המקומית) היתר בניה לבנית בית מגורים (להלן: היתר), במגרש מספר 2, חלקה 46, בגוש 6665, ברחוב סמטת השקד 6, כפר שמריהו (להלן: הנכס או המקרקעין). בחמישה מועדים שונים, במהלך התקופה שבין 18.12.2012 ועד ליום 8.6.2014, ערך מפקח בניין מטעם אגף ההנדסה של עיריית הרצליה ביקורות בנכס, במהלכן התברר כי בוצעה בניה בנכס בסטייה מהיתר. כך, נבנתה במקום גדר, באורך כולל של כ-12 מטר, הכוללת שני שערים מברזל. לגדר מסד בטון בגובה של כחצי מטר, ומעליו גדר ברזל בגובה של 1.80 מטרים. הגדר נבנתה בצד הצפוני של המגרש, כשעל פי ההיתר, באותו מקום, המגרש צריך להיות פתוח ולא מגודר. עוד נבנתה במקרקעין גומחה מבלוקי בטון בצורת האות ח' (להלן: פילר) לגז, אשפה, וחשמל, באורך כולל של כתשעה מטרים, ובגובה של כמטר וחצי. הפילר נבנה בצד הצפוני של החלקה, במיקום שונה ובצורה שונה מאלו שאושרו בהיתר. נטען בנוסף, כי נבנו סביב בית המגורים, 16 עמודי בטון, בקוטר של כחצי מטר ובגובה של כשבעה מטרים; כי הוקמו שני עמודי תאורה מברזל, בגובה של כשישה מטרים; וכי בניגוד לאמור בהיתר, לא נבנתה גדר באורך של 55 מטרים, ובגובה שניים וחצי מטרים, במערב ובדרום המגרש. כתב האישום הוגש נגד המבקש, בהיותו, על פי הנטען, בעל ההיתר, בעל המקרקעין והמשתמש בפועל במקרקעין.

3. בהכרעת דינו, מיום 30.5.2016, נדרש בית המשפט לעניינים מקומיים לטענת הגנה מן הצדק שהעלה המבקש. נטען, בהקשר זה, כי למבקש סכסוך קנייני קודם עם המועצה המקומית כפר שמריהו (להלן: המועצה), בעניין זכויות שהמועצה טוענת שיש לה בחלק מסוים המצוי בצד הצפוני של המגרש, אשר בגינו התנהל בין הצדדים הליך אזרחי נפרד. בשנת 2011 הגיש המבקש בקשה לקבלת היתר לשינויים שבוצעו במסגרת בניית הבית, ומאז הוגשו עוד מספר בקשות, אך לטענתו, המועצה החליטה שלא לדון בבקשותיו, בשל המחלוקת הקניינית עמו, שיקול שנטען כי אינו ענייני. בהתייחס לסוגיה זו, ציין בית המשפט לעניינים מקומיים, כי "התמונה שהצטיירה מלמדת על שיקולים זרים, וודאי מצידה של המועצה, אך גם מצידה של הוועדה [המקומית], בכל הנוגע לשקילת בקשתו של המבקש, לאישור השינויים שאינם קשורים לגדר שנבנתה על השטח שבמחלוקת". בית המשפט לעניינים מקומיים הוסיף וציין, כי קיים בסיס איתן לסברה, כי המועצה עשתה שימוש בהליך הפלילי לקידום אינטרסים כלכליים שלה, ולצורך הכרעה בסכסוך האזרחי שבינה לבין המבקש. יחד עם זאת, קבע בית המשפט לעניינים מקומיים, כי "הדעת נותנת כי המחלוקת המשפטית פעלה באופן ענייני שעה שהגישה את האישום, לאחר שהחומר הועבר אליה". לאחר זאת, דחה בית המשפט לעניינים מקומיים את טענתו של המבקש לפיה התנהלות הרשות במקרה זה מצדיקה את ביטול כתב האישום. בית המשפט לעניינים מקומיים הטעים, כי ביטול הליך פלילי בשל הגנה מן הצדק, נעשה רק במקרים חריגים ביותר, ולא כל מעשה נפסד המיוחס לרשויות יצדיק את המסקנה כי דין האישום להתבטל. בענייננו, כך קבע בית המשפט לעניינים מקומיים, "לא ניתן לומר שמדובר בהתנהגות שערורייתית ובלתי נסבלת המזעזעת את המצפון ופוגעת בחוש הצדק". עוד ציין בית המשפט לעניינים מקומיים, כי לצורך בחינת קיומה של הגנה מן הצדק, יש לאזן בין מכלול הערכים, האינטרסים ועקרונות שונים, הכרוכים בקיומו של ההליך הפלילי. במסגרת זו, התייחס בית המשפט לעניינים מקומיים, ל"שיקול המערכתי הכללי", הקשור לעבירות תכנון ובניה, לגביהן צוין, לא פעם, כי הן מהוות "מכת מדינה", הגוררות תוצאות קשות לחברה (ע"פ 917/85 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה גליל מזרחי נ' אבו נמיר, פ"ד מא(4) 29 (1987)). בנוסף, עמד בית המשפט לעניינים מקומיים גם על התנהגותו של המבקש, אשר כבר בשנת 2012 החל בבניית הגדר על השטח שבמחלוקת, מה שהוביל לצו הריסה שהוציאה הוועדה המקומית לתכנון ובניה, ולהריסתה של הגדר שנבנתה אז. בית המשפט לעניינים מקומיים הוסיף וקבע, כי ככל שהמבקש סבר כי המחלוקת הקניינית בינו לבין העירייה היא שהביאה לדחיית בקשתו להיתר שינויים, "היה עליו לבחור בדרך המלך ולנקוט בהליכים משפטיים שונים כנגד החלטת המועצה וכנגד החלטת הוועדה, ולא לעשות דין לעצמו ולבנות את הגדר על השטח שבמחלוקת מבלי לקבל היתר". לבסוף, קבע בית המשפט לעניינים מקומיים, כי הפגמים בהתנהלותו של המועצה והוועדה המקומית, אינם ברמת חומרה המצדיקה את ביטולו של כתב האישום, בנסיבות העניין, וכי אפשר ליתן ביטוי לאותם פגמים "בצורה פחות קיצונית במסגרת גזירת העונש". לשלמות התמונה יצוין, כי בהתייחס לבניית הגדר על חלקו הצפוני של המגרש, השטח המצוי במחלוקת בין המבקש לבין המועצה, הבהיר בית המשפט לעניינים מקומיים, כי לא ניתן לומר שנפל פגם בהחלטת הוועדה שלא לדון בדבר. לאור האמור במכלול, הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים את המבקש במיוחס לו בכתב האישום, תוך שצוין כי בכל הנוגע

לבניית העמודים, יורשע המבקש בבניית 12 עמודים בלבד, שכן 4 עמודים נבנו בהתאם להיתר.

4. בגזר דינו, מיום 4.7.2016, השית בית המשפט לעניינים מקומיים על המבקש, קנס בסך 10,000 ₪. עוד הוציא בית המשפט לעניינים מקומיים, צו להריסת הבניה נשוא כתב האישום, ולהתאמתה של הבניה בנכס להיתר, וזאת עד ליום 1.9.2017. עם זאת, נקבע כי פתוחה הדרך בפני המבקש להגיש בקשה למתן אורכה לפי הדין, במקרה הצורך.

5. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי, הן על הכרעת דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים, והן על גזר הדין. בהתייחס לטענת ההגנה מן הצדק שהעלה המבקש, הטעים בית המשפט המחוזי בפסק דינו, כי "ביטול הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק ייעשה רק במקרים חריגים ביותר ובמשורה", ולא כל התנהגות פסולה מצד הרשות תוביל, מניה וביה, לביטול כתב האישום. במקרה דנן, כך קבע בית המשפט המחוזי, עשה המבקש דין לעצמו, וביצע בניה ללא היתר, לאחר שלא התקבל היתר בניה לביצוע השינויים שהמבקש חפץ בהם, וזאת אף מבלי שהמבקש הגיש ערר לוועדה המחוזית על החלטתה של הוועדה המקומית. לפיכך, נדחה ערעור על הכרעת הדין.

אשר לערעור על חומרת העונש, קבע בית המשפט המחוזי, כי העונש שהושת על המבקש הינו מידתי והולם, ומאחר שמדובר בבניה ללא היתר, לא ניתן היה להשאיר את המצב כמות שהוא, ונחוץ היה ליתן צו הריסה. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע, כי בית המשפט לעניינים מקומיים הלך כברת דרך ארוכה לקראת המבקש, עת דחה את ביצוע צו ההריסה, על מנת לאפשר לו להכשיר את הבניה, "למשך חודשים רבים עד ספטמבר 2017". לאור האמור, נדחה ערעורו של המבקש, על שני רכיביו.

בקשת רשות הערעור

6. בבקשת רשות הערעור שלפניי, טוען המבקש, כי מקרהו מעלה שאלות משפטיות כבדות משקל, כלליות באופיין, החורגות מגדר המחלוקת הספציפית בין הצדדים, ומצדיקות מתן רשות ערעור, כמפורט להלן. תחילה, נטען כי אין לשלול הגנה מן הצדק בעניינו של המבקש, רק משום שהנאשם עשה דין לעצמו, ולמצער, יש לבחון את חומרתה של עשיית הדין העצמי. בהמשך לכך, נטען בבקשה כי לא ראוי לשלול טענת הגנה מן הצדק, בנימוק של אי מיצוי הליכים משפטיים מצידו של הנאשם, וזאת למעט במקרה שבו הלה מביע זלזול בחוק, תנאי שלא התקיים בנסיבות המקרה דנן. בבקשה נטען בנוסף, כי שגו הערכאות הקודמות, עת קבעו כי ניתן לתקן את הפגמים בהתנהלותה של המועצה, במסגרת גזירת העונש, וזאת מאחר שהרשעה בעבירה של בניה ללא היתר, מחייבת את בית המשפט להוציא צו הריסה. טענה נוספת שהועלתה על ידי המבקש היא, כי גזר דינו "אינו מידתי בנסיבות העניין", שכן הוא זהה לעונש שהיה נגזר לעבריין שלא קמו בעניינו "נסיבות של הגנה מן הצדק". לבסוף, טוען המבקש, כי תוצאת פסק דינו של בית המשפט המחוזי מקוממת, ופוגעת פגיעה קשה בתחושת הצדק, שעה שהמועצה ניצלה לרעה את כוחה השלטוני, ואת ההליך הפלילי בעניינו של המבקש. לאור האמור, מתבקש בית משפט זה ליתן רשות ערעור, לקבל את הערעור לגופו, ולזכות את המבקש מחמת הגנה מן הצדק.

דין והכרעה

7. לאחר שעינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, הגעתי לידי מסקנה כי דינה של הבקשה להידחות.

הלכה ידועה היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" לא תינתן על נקלה, שכן רשות זו שמורה למקרים חריגים, בהם עולה שאלה בעלת חשיבות ציבורית או משפטית נכבדה, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה; או למקרים נדירים, בהם קיים חשש מפני עיוות דין או אי-צדק מהותי שנגרם למבקש (רע"פ 3311/17 קשוע נ' מדינת ישראל (12.6.2017); רע"פ 3314/17 רשק נ' יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים (11.6.2017); רע"פ 1136/17 חברת פרופיל אבטחה ואחזקה בע"מ נ' מדינת ישראל (28.3.2017)). חרף האצטלה העקרונית שניסה המבקש לשוות לבקשתו, סבורני כי השאלות שעליהן הצביע המבקש, אינן מצדיקות מתן רשות לערעור בפני בית משפט זה, שכן הן עוסקות, בעיקרו של דבר, במחלוקת הפרטית שבין הצדדים להליך זה. בנוסף, לא מצאתי כי החלטותיהן של הערכאות הקודמות, גרמו לחוסר צדק או לעיוות דין כלשהו למבקש. מטעם זה בלבד, דין הבקשה להידחות.

8. בבחינת למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה לטענותיו העיקריות של המבקש. ברע"פ 959/15 שלבי נ' מדינת ישראל (10.2.2015), ציינתי כי:

"ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית-המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר, ולשם כך נקבע בפסיקה מבחן בעל שלושה שלבים, אשר במסגרתו יש לבחון את עוצמת הפגמים שנפלו בהליך נגד הנאשם; את השאלה האם קיומו של ההליך פוגע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות; וכן את האפשרות לרפא את הפגמים באמצעי מתון יותר מאשר ביטולו של כתב האישום (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ (31.3.2005))."

תמים דעים אני עם הערכאות הקודמות, כי חרף הפגמים שנמצאו בהתנהלותה של המשיבה, לא היה מקום להורות, בנסיבות המקרה, על ביטולו של כתב האישום שהוגש נגד המבקש. ודוק, אין מחלוקת בענייננו, כי המבקש ביצע עבודות בניה ללא היתר, בהיקף בלתי מבוטל, תוך שהוא מודע לבעייתיות שבמעשיו אלו ובוחר לעשות דין לעצמו. זאת, מבלי שנקט בהליכים המשפטיים הרלוונטיים לתקיפת החלטותיה של המועצה, או הוועדה המקומית. התנהלותו של המבקש עצמו, כמפורט לעיל, משליכה על בחינת התנאי השני, ועל השאלה האם נפגעה "באופן חריף" תחושת הצדק וההגינות. במקרה דנן, התנהלותם של שני הצדדים אינה מניחה את הדעת, ובנסיבות אלה מצאו הערכאות הקודמות, כי האיזון הראוי יתבצע במסגרת גזר הדין בעניינו של המבקש. כפי שציין בית המשפט המחוזי, בית המשפט לעניינים מקומיים הלך כברת דרך לא קצרה לקראת המבקש, שעה שדחה את המועד לביצוע צו ההריסה, תוך התאמה להיתר, לתקופה של כשנה וחודשיים, עד לספטמבר 2017. בנסיבות אלו, סבורני כי העונש שהושת על המבקש הינו מאוזן וראוי, ולא מצאתי טעם מבורר להתערבות בהחלטתו של בית המשפט המחוזי.

9. סוף דבר, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, כ"ו בסיון התשע"ז (20.6.2017).

ש ו פ ט